

Crònica de la jornada
«10 anys del *Diccionari de la llengua catalana*
de l'Institut d'Estudis Catalans (1995-2005)»

Carles M. Castellà Espuny
CEL

El dissabte 26 de novembre de 2005 es va celebrar a Tortosa una jornada d'estudi i de reflexió sobre el paper del DIEC (el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans), tenint en compte la seua rellevància per a la història de la normativització de la llengua catalana i, alhora, per al seu procés de normalització.

Una seixantena de professionals, estudiosos i persones interessades en la llengua van assistir a l'acte, organitzat pel CEL (Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels Països Catalans), juntament amb l'Associació Cultural Alambor i la Universitat Rovira i Virgili (URV). La jornada va comptar amb la participació de Carles Miralles (IEC), Jordi Ginebra (URV), Àngela Buj (CEL) i Lluís Gimeno (UJI), en les xarrades, i també de Xavier Rull (URV) en la taula redona.

Per començar, Carles Miralles i Solà, professor catedràtic de Filologia Grega de la Universitat de Barcelona, membre numerari de la Secció Filològica de l'IEC i membre de la Comissió de Lexicografia del DIEC, va parlar sobre «Els mots de cada dia, i tots els altres, des de Fabra fins ara». En el seu parlament va exposar, a grans trets, el treball que porta a terme la Secció Filològica pel que fa al lèxic, en un moment en què s'estava enllestitint una nova edició del DIEC. Carles Miralles va fer un repàs històric de les circumstàncies, no exemptes de dificultats, que van envoltar la gestació del DIEC. Un altre aspecte destacable de la seua conferència va ser la gestió de les crítiques fetes al DIEC i el procés d'elaboració de la segona edició. Aquesta nova edició, que acaba d'aparèixer, incorpora un seguit d'esmenes, respecte al diccionari aparegut l'any 1995, realitzades en gran part a partir de les observacions rebudes, sobre les quals els membres de la Comissió Lexicogràfica han valorat diferents aspectes: el judici sobre la quantitat de mots que inclou l'àrea sobre la qual versa l'observació; les fonts en les quals ha estat documentat el mot en qüestió (el *Fabra*, el DCVB...); el nivell d'especialització del mot a incorporar; la necessitat que se'n té; la fidelitat del mot proposat a les regles de formació de mots genuïnes del català, etc.

La segona conferència va anar a càrrec de Jordi Ginebra Serrabou, doctor en Filologia Catalana i professor titular de la Universitat Rovira i Virgili, que va estructurar la seua intervenció en tres blocs. En el primer va comentar les aportacions del DIEC a la política de la llengua en qüestions com ara la reforma ortogràfica parcial –el cas del guionet–, l'obertura davant la flexibilitat territorial de l'estàndard –extrem força sensible en els territoris allunyats del català central–, l'ampliació moderada de lèxic científicotècnic o l'acceptació de l'existència d'altres obres de referència per a l'establiment de l'estàndard. En el segon bloc va fer un repàs sistemàtic, perfectament exemplificat, dels aspectes mal resolts en el DIEC: l'ordenació poc organitzada i no numerada de les accepcions, la informació poc clara de cara a l'ús, la pobresa d'exemples, la sobredefinició o, per contra, l'absència de definicions, la conservació d'accepcions obsoletes o errònies, o la circularitat en les definicions, entre d'altres. Per últim, va analitzar els aspectes del *Diccionari manual de la llengua catalana* (2001) que milloren o corregeixen el DIEC, com ara la numeració

de les accepcions, la incorporació d'exemples o la inclusió de noves fonts lexicogràfiques (no sempre citades).

Àngela Buj Alfara, llicenciada amb grau en Filologia Catalana i professora de Llengua Catalana i Literatura a l'IES Manuel Sales i Ferré, d'Ulldecona, va tancar les intervencions del matí amb la ponència «De Tortosa a Benassal: aportacions al *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans». En ella va fer una aproximació al treball de dos estudiosos de la llengua en les comarques centrals dels Països Catalans durant la primera mitat del segle XX: Francesc Mestre i Noé i Carles Salvador, caracteritzats entre altres coses per la fidelitat a l'empresa fabriana. Els seus respectius reculls lèxics, el *Vocabulari català de Tortosa* (1916) i el *Petit vocabulari de Benassal* (1943), van ser tinguts en compte en l'elaboració del DIEC de manera significativa, però no suficient, segons l'autora, que demana que s'hi revise la inclusió d'una sèrie de mots de lèxic genuí que no poden ser qualificats com a localismes.

A la tarda, Lluís Gimeno Betí, catedràtic del departament de Filologia i Cultures Europees de la Universitat Jaume I, que va excusar la seua presència per motius personals, va presentar l'obra de dos autors castellanencs, mossèn Joaquim Garcia Girona i Josep Pasqual Tirado, que havien estat corresponsals del DCVB a les comarques septentrionals del País Valencià. La tesi al voltant de la qual va girar la ponència és que tota llengua normalitzada, i per tant també el català si ho vol ser, ha d'incorporar en la base comuna el cabal lèxic que, malgrat no ser general, és emprat per escriptors de les diverses àrees geogràfiques. Així, Lluís Gimeno analitza uns quants mots usats pels dos escriptors castellanencs –mots que són citats i documentats amb rigor i precisió– per veure la possibilitat d'incorporar-los a la nova edició del diccionari normatiu. Entre aquests mots podem citar, per exemple, *baso* (o *bas*), *erradiu*, *ardera*, *botern*, *araboga*, *àstec*, *ensaginada*, *assucar*, *embabucar*, *endergar*, *cutxamander*, *aclapar-se*, *estómeç* o *carasser*.

La jornada es va cloure amb una taula redona en la qual van participar tots els ponents, a més de Xavier Rull Muruzàbal, professor associat de la URV i especialista en qüestions lèxiques i terminologia.